

Актуальні питання формування криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів

ДРОЗД Віталій*

кандидат юридичних наук, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням факультету № 3 Донецького державного університету внутрішніх справ

м. Кропивницький, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3872-8879>

Анотація. У контексті розбудови правової держави відповідно до вимог світової демократичної спільноти актуальним є формування криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів. Нині комплексного дослідження щодо формування криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів, у вітчизняній науковій літературі не здійснено. Тому проблематика потребує невідкладного дослідження з огляду на суттєво скореговані воєнним станом умови й докорінні зміни законодавства й розширення правозастосовної практики. Встановлено, що теоретичні, методологічні, правові, праксеологічні основи криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів, пов'язані між собою. Власне розроблювана криміналістична методика має ґрунтуватися на таких положеннях: 1) основою створення цієї методики є різні склади кримінальних правопорушень із різних розділів Кримінального кодексу України, об'єднані таким поняттям, як «корупційні кримінальні правопорушення»; 2) предметом криміналістичної методики є закономірності не всієї протиправної діяльності, а лише тієї її частини, що пов'язана з учиненням корупційних кримінальних правопорушень власне працівником правоохоронного органу, зі специфічним механізмом реалізації протиправної діяльності; 3) окремі ознаки корупційних кримінальних правопорушень тісно пов'язані в процесі доказування, що визначає специфіку висунення та перевірки версій, планування розслідування, проведення окремих слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів тощо. З огляду на праксеологічний підхід, запропоновано структуру криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів.

Ключові слова: корупція; кримінальне провадження; криміналістична характеристика; криміналістична рекомендація; практичний працівник; правоохоронний орган.

Історія статті:

Отримано: 24.07.2024

Переглянуто: 20.08.2024

Прийнято: 18.09.2024

Рекомендоване посилання:

Дрозд В. Актуальні питання формування криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів. *Юридична психологія*. 2024. № 2 (35). С. 54–61. doi: 10.33270/03243502.54.

*Відповідальний автор

Вступ

Згідно з даними узагальнення статистичної інформації про результати роботи спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції та інших державних органів, 2023 року розслідували 25 791 кримінальне корупційне правопорушення (що обліковані в поточному році й у минулі роки). Повідомлено про підозру 5481 особі. З них за ст. 364 КК України – зареєстровано 11 069 кримінальних проваджень (повідомлено про підозру 645 особам), за ст. 191 КК України – 6075 кримінальних проваджень (повідомлено про підозру 1370 особам), за ст. 369 КК України – 2683 кримінальних проваджень (повідомлено про підозру 1998 особам), за ст. 368 КК України – 2453 кримінальні провадження (повідомлено про підозру 746 особам), ст. 365 КК України – 1070 кримінальних проваджень (повідомлено про підозру 107 особам) (Statistics on the number...).

У контексті наукової дискусії щодо визначення поняття і переліку правоохоронних органів за основу було обрано положення ч. 1 ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» 1993 року, відповідно до якого правоохоронні органи – це органи прокуратури, Національної поліції, Служби безпеки, Військової служби правопорядку в Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи й установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції¹. Працівники зазначених правоохоронних органів за умови вчинення корупційних кримінальних правопорушень перебувають у центрі уваги цього дослідження.

Матеріали та методи

Деякі проблемні аспекти розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів, висвітлено в наукових працях сучасних дослідників, зокрема: С. М. Іващенко (2022), А. А. Мошніна (2022), О. В. Пчеліної (2017), О. М. Таркана (2020), С. О. Шатрави (2017), В. М. Шевчука (2022) та ін.

Однак комплексного дослідження щодо формування криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів, у вітчизняній науковій літературі не здійснено, що засвідчує актуальність порушеної проблематики. Тож проблематика потребує невідкладного дослідження в контексті суттєво скорегованих

воєнним станом умов і докорінних змін законодавства й розширення правозастосовної практики.

Розглянемо актуальні питання формування криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів.

Результати й обговорення

Законодавець у примітці до ст. 45 КК України розділив кримінальні правопорушення на власне корупційні й ті, які може бути віднесено до корупційних у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем. З огляду на теоретичні й емпіричні дані, слід зауважити, що предмет нашого наукового дослідження передбачає формування криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів шляхом зловживання службовим становищем, а також інших корупційних кримінальних правопорушень, передбачених розділом XVII КК України «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг»².

Тобто предмет наукового дослідження охоплює корупційні кримінальні правопорушення, вчинювані працівниками правоохоронних органів і передбачені ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 210, 354, 364, 368, 368-2, 369, 369-2 КК України. Однак ключову увагу буде зосереджено на найпоширеніших і найпроблемніших щодо доказування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів. Зокрема, це: ст. 191 КК України (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем), ст. 364 КК України (зловживання владою або службовим становищем), ст. 368 КК України (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою), ст. 369 КК України (пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі) й інших корупційних кримінальних правопорушеннях, вчинених працівниками правоохоронних органів.

Формуючи криміналістичну методику розслідування корупційних кримінальних правопорушень, слід констатувати, що поза увагою вчених залишилися особливості розслідування таких правопорушень, з огляду на комплекс повноважень, якими наділена службова особа – співробітник правоохоронного органу – залежно від сфери його професійної діяльності.

Крім того, вивчення наявних наукових досліджень засвідчує, що дослідники висвітлили лише певні аспекти розслідування корупційних

¹ Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3781-12>.

² Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

кримінальних правопорушень, вчинених окремими представниками правоохоронної системи, а саме працівниками поліції та суддями. Комплексного охоплення представників системи правоохоронних органів, яка об'єднує органи й підрозділи, що на підставі та в межах правових норм здійснюють правоохоронну і правозастосовну діяльність з метою забезпечення законності в державі, – проведено не було.

Центральним суб'єктом у виконанні завдань криміналістичної методики є слідчий. Відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 3 КПК України, слідчий – це «службова особа органу Національної поліції, органу безпеки, органу Державного бюро розслідувань, органу Бюро економічної безпеки України, Головного підрозділу детективів, підрозділу детективів, відділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України, уповноважена в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень»¹.

Саме він є тим центральним суб'єктом сторони обвинувачення, який застосовує широкий спектр рекомендацій, що містяться в криміналістичній методиці, з огляду на: а) обов'язок здійснення ним досудового розслідування з метою встановлення всіх обставин, що підлягають доказуванню в кримінальному провадженні, і як наслідок виконання завдань кримінального провадження; б) наділення ширшими повноваженнями щодо збору фактичних даних, порівняно з іншими учасниками сторони обвинувачення (потерпілий, його представник і законний представник у випадках, установлених КПК України); в) професійність (Chornous, & Dulskyi, 2023, p. 193-194).

Об'єктивно необхідним є розроблення криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів відповідно до таких вимог: урахування напрацювань учених і визначення питань, які потребують подальшої наукової розробки; підґрунтям є міжнародні стандарти розслідування; вивчення потреб практики і спрямованість на вирішення наявних проблемних питань; урахування інновацій криміналістичного забезпечення; запозичення кращого міжнародного досвіду щодо розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів; приведення алгоритмів розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів, до вимог світової антикорупційної політики.

Змістову частину криміналістичної методики становлять методико-криміналістичні рекомендації. Окрема криміналістична методика, зазначає В. М. Шевчук (2020), передбачає формалізований виклад методико-криміналістичних рекомендацій,

які пропонують у вигляді відповідних криміналістичних програм розслідування та судового розгляду або криміналістичних алгоритмів стосовно дій слідчого, детектива, прокурора, судді в певній слідчій та судовій ситуації, що потребує невідкладного вирішення. У цьому разі криміналістична методика є своєрідним засобом формалізації наукових знань щодо розроблення та застосування методико-криміналістичних рекомендацій, що засвідчує формалізованість окремих криміналістичних методик. Форма та зміст викладення окремої криміналістичної методики залежить від функцій, призначення методичних розробок і рекомендацій.

Важливо, що кожна окрема методика як певна програма розслідування має ґрунтуватися на методологічних засадах: 1) предмет методики розслідування злочинів обумовлений особливостями криміналістичної характеристики; 2) зміст кожної методики визначають особливості пошуково-пізнавальних процесів, що мають певну специфіку на різних етапах розслідування і кожен з них передбачає кваліфікаційні, процесуальні, оперативно-розшукові, організаційно-управлінські, профілактичні завдання; 3) в основі криміналістичної методики – алгоритми та програми проведення слідчих і процесуальних дій, оперативно-розшукових заходів, їх комплексів (тактичних операцій), спрямованість і послідовність яких залежать від ситуацій розслідування (Cherniavskiy, 2010, p. 374).

На формування рекомендацій щодо оптимального розкриття, розслідування та запобігання корупційним кримінальним правопорушенням, вчиненим працівниками правоохоронних органів, впливають особливості як протиправної діяльності, так і власне процесу розслідування, діяльності, спрямованої на виконання завдань кримінального провадження. Праксеологічні основи охоплюють ці два важливі аспекти.

В. В. Тищенко й А. А. Барцицька (2012) слушно зазначають, що ефективне проведення діяльності з розслідування злочинів неможливе без криміналістичного вивчення закономірностей злочинної діяльності та сучасних форм її здійснення.

Оптимізація та забезпечення ефективності криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів, полягає, зокрема, у максимальній її орієнтованості на потреби практики, що передбачає створення програмно-цільового методу розслідування, тобто розроблення алгоритмів процесу розслідування загалом або проведення конкретних слідчих (розшукових) дій та їх комплексів.

Саме тому сучасні рекомендації набувають алгоритмізованого характеру, тобто містять точний, науково обґрунтований перелік дій слідчого, інших компетентних суб'єктів у відповідній слідчій ситуації для виконання певних

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

проміжних завдань розслідування (Abakimov, 2023, p. 65).

Питання алгоритмізації розслідування ретельно вивчають, а результатом є розроблення нових типових програм (алгоритмів) розслідування окремих видів злочинів, типових програм проведення окремих слідчих (розшукових) дій, а також наукових і практичних основ застосування таких програм (алгоритмів) як у ручному, так і в машинному варіанті, тобто із застосуванням ЕОМ тощо (Maliarova, 2016, p. 40).

Знання та навички практичної діяльності щодо застосування алгоритмів під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів, істотно впливають на ефективність їх застосування.

На гнучкості криміналістичного алгоритму акцентують учені-криміналісти, визначаючи його як гнучку систему науково розроблених і формалізованих приписів послідовного виконання в певному порядку оптимальних варіантів слідчих дій, оперативних-пошукових заходів та інших дій, об'єднаних задумом ефективного виконання проміжних завдань розслідування злочину з огляду на відповідні типові слідчі ситуації (Maliarova, 2005, p. 155).

Слід урахувати такі положення. По-перше, злочинність як явище не можливо охопити цілком алгоритмічним програмуванням. Прогнози можуть бути точнішими у випадках, коли обставини не змінюються раптово і коли зібрані дані максимально точно відображають дійсність.

По-друге, алгоритмічна мова є формалізованою мовою для однозначного запису алгоритмів та складається з набору символів, синтаксичних правил і семантичних визначень. Вона є основою мов програмування. Однак В. Ю. Шепітько, Г. К. Авдєєва (2008) слушно зауважують, що в розпорядженні слідчого немає таких конкретних вихідних даних, які мають математики і без яких не можна повноцінно застосовувати методи розв'язання математичних задач. Вихідні дані слідчого не завжди є визначеними й повними. У таких умовах чіткі математичні алгоритми неприйнятні.

По-третє, алгоритмічні оцінки ризику визначають імовірність, а не категоричність. Вони вимірюють кореляції, а не причиново-наслідкові зв'язки.

По-четверте, слід урахувати творчий характер діяльності слідчого, а отже, неможливість чітко формалізувати алгоритм розслідування, адже кожна слідча ситуація, яка виникає в процесі розслідування, має індивідуальні ознаки, є особливою, тому не слід ставитися шаблонно до її вирішення.

Визначаючи структуру алгоритму розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів, слід керуватися ключовими засадами криміналістичної методики та періодизації процесу

розслідування. Вважаємо за доцільне прийняти за основу підхід В. В. Тищенко (2017), який запропонував базову програму поетапного розслідування злочину незалежно від його виду, що містить такі алгоритми.

Саме запропоновані принципи побудови окремих методик розслідування дають змогу сформувати їхню структуру, охопивши нею такі елементи:

1) криміналістичний аналіз відповідної категорії злочинів (їх криміналістична класифікація та характеристика);

2) обставини, що підлягають з'ясуванню й установленню;

3) аналіз та оцінювання вихідних ситуацій на перевірному етапі розслідування;

4) типові слідчі ситуації, типові версії, завдання і засоби їх перевірки та вирішення (криміналістичні програми) на перевірному й початковому етапах розслідування;

5) слідчі ситуації, завдання та програми їх вирішення на наступному й заключному етапах розслідування;

6) тактичні й організаційні особливості проведення слідчих дій і тактичних операцій (Tishchenko, 2017, p. 375).

Зазначені елементи буде адаптовано, деталізовано стосовно криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів.

У криміналістичній методиці розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів, розроблюють і рекомендують до застосування не тільки певні методи, засоби та прийоми діяльності, а й положення, які стосуються: криміналістичної характеристики відповідного виду злочинів; типових слідчих ситуацій; типових переліків обставин, що потребують встановлення; напрямів взаємодії слідчого з іншими учасниками розслідування, правоохоронними та державними органами тощо. Такі рекомендації передбачають програми розслідування за похідною типовою слідчою ситуацією і визначають коло завдань, виконуваних за допомогою відповідних алгоритмів дій слідчого.

Методику розслідування кримінальних правопорушень доцільно будувати відповідно до початкового й наступного етапів розслідування. Збір і перевірку інформації про вчинене кримінальне правопорушення своєю чергою співвідносимо до початкового етапу, на якому відбувається й порушення кримінального провадження, шляхом внесення відомостей до ЄРДР. Подальше досудове розслідування відображається на наступному етапі, що передбачає перевірку вже наявної інформації, за необхідності збір й уточнення нових доказів вини підозрюваного та життя організаційних, кримінально-процесуальних заходів з метою направлення матеріалів до суду (Prokopenko, 2023, p. 302-303).

Висновки

Отже, вивчення теоретико-методологічних засад дослідження розслідування корупційних кримінальних правопорушень має бути комплексним, його слід проводити ґрунтовно та в системному взаємо-зв'язку.

Власне розроблювана криміналістична методика повинна мати основою такі положення:

- ґрунтуватися на різних складах кримінальних правопорушень з різних розділів Кримінального кодексу України, об'єднаних таким поняттям, як «корупційні кримінальні правопорушення»;

- предметом криміналістичної методики є закономірності не всієї злочинної діяльності, а лише тієї її частини, що пов'язана з учиненням корупційних кримінальних правопорушень власне працівником правоохоронного органу, зі специфічним механізмом реалізації злочинної діяльності;

- окремі ознаки корупційних кримінальних правопорушень тісно пов'язані між собою в процесі доказування, що визначає специфіку висунення та перевірки версій, планування розслідування, проведення окремих слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів, їх комплексів тощо.

З огляду на праксеологічний підхід, запропоновано структуру криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів:

1) початковий етап розслідування:

- отримання інформації про подію корупційного кримінального правопорушення, її аналіз, внесення даних до ЄРДР, окреслення першочергових дій зі збирання криміналістично значущої інформації;

- вивчення відомостей про корупційне кримінальне правопорушення та суб'єкта кримінального правопорушення – працівника правоохоронного органу, виокремлення їх ознак, з метою правильної кваліфікації кримінально протиправного діяння та побудови інформаційно повної криміналістичної характеристики кримінального правопорушення;

- формування уявної моделі протиправної події, висунення версій про механізм реалізації протиправного умислу, аналіз слідчої ситуації, вивчення наукових навчально-методичних джерел з проблематики;

- складення розгорнутого плану розслідування, узгодження виконання основних заходів, черговості й термінів їх проведення, з огляду на наявні особливості;

- побудова алгоритму виконання окремих завдань розслідування шляхом проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема негласних, інших процесуальних дій, комплексу оперативно-розшукових, організаційно-тактичних заходів;

- формулювання тактичних завдань, що випливають з конкретної слідчої ситуації, їх вирішення кримінально-процесуальними та криміналістичними засобами;

- перевірка й уточнення версій, їх корегування залежно від наявної доказової та орієнтуючої інформації в кримінальному провадженні;

- забезпечення взаємодії слідчого з представниками правоохоронних, інших державних органів, громадських організацій міжнародного та державного рівня, громадянами, учасниками кримінального провадження, зокрема з викривачами;

- використання спеціальних знань із різних галузей знань у різних формах реалізації з метою з'ясування обставин корупційного кримінального правопорушення;

- вставлення особи підозрюваного – працівника правоохоронного органу, щодо якого зібрано доказову інформацію щодо його причетності до вчинення корупційного кримінального правопорушення та пред'явлення повідомлення про підозру;

2) наступний етап розслідування:

- характеристика слідчої ситуації з метою побудови (уточнення) алгоритму виконання окремих завдань розслідування шляхом проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема негласних, інших процесуальних дій, комплексу оперативно-розшукових, організаційно-тактичних заходів задля встановлення всіх обставин, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні, зокрема щодо винуватості обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення;

- побудова інформаційної моделі, повної криміналістичної характеристики розслідуваного корупційного кримінального правопорушення на підставі даних, отриманих на початковому етапі розслідування, і відомостей, отриманих на наступному етапі розслідування;

- опрацювання проблемних питань і помилок, що виникають у процесі розслідування, урахування їх за конкретних умов, а також у процесі набуття практичного досвіду;

- уточнення і деталізація плану розслідування, виокремлення всіх обставин, що підлягають доказуванню в кримінальному провадженні, планування заходів щодо їх з'ясування;

- визначення комплексу дій з установаження всіх співучасників з підготовки, вчинення та приховування протиправної діяльності, уточнення ролі кожного з них, характеру зв'язків між ними;

- розроблення та реалізація тактичних операцій щодо встановлення всіх епізодів протиправної діяльності, співучасників вчинення кримінального правопорушення, інших обставин у кримінальному провадженні;

- вивчення особи підозрюваного, його ролі в підготовці та здійсненні корупційного кримінального правопорушення, встановлення обставин, які обтяжують або пом'якшують його відповідальність;

– виявлення протидії розслідуванню з боку зацікавлених осіб, форм її застосування, визначення засобів її нейтралізації та попередження, усунення негативних наслідків такого впливу;

– установлення розміру шкоди, заподіяної корупційним кримінальним правопорушенням, застосування заходів для розшуку коштів, майна,

здобутого протиправним шляхом, відшкодування матеріальних збитків;

– планування і застосування комплексу профілактичних заходів щодо недопущення вчинення корупційних дій, виявлення та припинення корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів.

References

- [1] Abakumov, O.Yu. (2023). Tactical operations as a form of algorithmization of the investigation of the acceptance of an offer, promise or receipt of an illegal benefit by an official. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, 65, 64-68. doi: 10.32782/2307-1745.2023.65.13.
- [2] Cherniavskiy, S.S. (2010). *Financial fraud: methodological principles of investigation*. Kyiv: Khai-Tek Pres.
- [3] Chornous, Yu.M., & Dul'skiy, O.L. (2023). Methodological and forensic support for collecting evidence in criminal proceedings. *New Ukrainian law*, 4, 191-198. doi: 10.51989/NUL.2023.4.25.
- [4] Chornous, Yu.M., & Shmitko, V.V. (2023). Theoretical and methodological principles of research into the investigation of corruption criminal offenses related to obtaining unlawful benefits. *Philosophical and methodological problems of law*, 2(26), 61-72. doi: 10.33270/02232602.61.
- [5] Ivashchenko, S.M. (2022). Legal principles of combating corruption in the system of law enforcement agencies of Ukraine in the aspect of ensuring national security. *Journal of the Kyiv University of Law*, 1, 123-126. doi: 10.36695/2219-5521.1.2022.21.
- [6] Maliarova, V.O. (2005). *Tactical, forensic and procedural foundations of searching for and detaining a criminal* (Doctoral dissertation, Kharkiv, Ukraine).
- [7] Maliarova, V.O. (2016). Current issues of algorithmization of the investigation of certain types of crimes. *Theory and practice of forensic examination and criminalistics*, 16, 39-47. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpsek_2016_16_9.
- [8] Moshnin, A. (2022). Corruption in modern Ukraine: status and directions of counteraction. *Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management*, 2(62), 106-110. doi: 10.32689/2523-4625-2022-2(62)-16.
- [9] Pchelina, O.V. (2017). Typical traces of crimes in the field of official activities. *Forum Prava*, 5, 342-348. doi: 10.5281/zenodo.1204355.
- [10] Prokopenko, O.Yu. (2023). Peculiarities of the initiation of criminal proceedings and stages of investigation of the seizure of a representative of the authorities or a law enforcement officer as a hostage. *Bulletin of the Luhansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko*, 1, 299-309. doi: 10.33766/2524-0323.101.299-309.
- [11] Shatrava, S.O. (2017). Preventing corruption in the activities of the National Police as a necessary component of the state's anti-corruption policy. *Forum Prava*, 5, 427-434. doi: 10.5281/zenodo.206140.
- [12] Shepitko, V.Yu., & Avdieieva, H.K. (2008). Problems of algorithmization of investigative activities. *Current problems of the state and law*, 44, 46-50. Retrieved from <http://www.apdp.in.ua/v44/09.pdf>.
- [13] Shevchuk, V.M. (2020). Conceptual foundations of the formation of individual forensic methods (problems of defining the concept and features). *Current problems of the state and law*, 86, 246-258. doi: 10.32837/apdp.v0i86.2452.
- [14] Shevchuk, V.M. (2022). Formation and implementation of forensic methodology for investigating corruption criminal offenses. *Legal scientific electronic journal*, 6, 450-455. doi: 10.32782/2524-0374/2022-6/101.
- [15] Statistics on the number of registered criminal offenses, indictments submitted to the court in relevant proceedings, and other results of pre-trial investigation. (n.d.). Retrieved from <https://dap.nazk.gov.ua/kpi/info/1/>.
- [16] Tarkan, O.M. (2020). Situational approach in the methodology of investigation of acceptance of an offer, promise or receipt of an improper benefit by a police officer. *Entrepreneurship, economy and law*, 3, 312-317. doi: 10.32849/2663-5313/2020.3.52.
- [17] Tishchenko, V.V. (2017). The emergence, development and current state of forensic investigation methods. *Scientific works of the National University "Odesa Law Academy"*, 19, 361-381.
- [18] Tishchenko, V.V., & Bartsytska, A.A. (2012). *Theoretical foundations of the formation of a technological approach in forensics*. Odesa: Feniks.

Список використаних джерел

- [1] Абакумов О. Ю. Тактичні операції як форма алгоритмізації розслідування прийняття пропозиції, обіцянки чи одержання неправомірної вигоди службовою особою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 65. С. 64–68. (Серія «Юриспруденція»). doi: 10.32782/2307-1745.2023.65.13.
 - [2] Чернявський С. С. Фінансове шахрайство: методологічні засади розслідування : монографія. Київ : Хай-Тек Прес, 2010. 624 с.
 - [3] Черноус Ю. М., Дульський О. Л. Методико-криміналістичне забезпечення збирання доказів у кримінальному провадженні. *Нове українське право*. 2023. Вип. 4. С. 191–198. doi: 10.51989/NUL.2023.4.25.
 - [4] Черноус Ю. М., Шмітько В. В. Теоретико-методологічні засади дослідження розслідування корупційних кримінальних правопорушень, пов'язаних з одержанням неправомірної вигоди. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2023. № 2 (26). С. 61–72. doi: 10.33270/02232602.61
 - [5] Іващенко С. М. Правові засади протидії корупції в системі правоохоронних органів України в аспекті забезпечення національної безпеки. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 1. С. 123–126. doi: 10.36695/2219-5521.1.2022.21.
 - [6] Малярова В. О. Тактико-криміналістичні та процесуальні основи пошуку та затримання злочинця : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2005. 238 с.
 - [7] Малярова В. О. Актуальні питання алгоритмізації розслідування окремих видів злочинів. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2016. Вип. 16. С. 39–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Трsek_2016_16_9.
 - [8] Мошнін А. Корупція у сучасній Україні: стан та напрями протидії. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. 2022. № 2 (62). С. 106–110. (Серія «Політичні науки та публічне управління»). doi: 10.32689/2523-4625-2022-2(62)-16.
 - [9] Пчеліна О. В. Типові сліди злочинів у сфері службової діяльності. *Forum Prava*. 2017. № 5. С. 342–348. doi: 10.5281/zenodo.1204355.
 - [10] Прокопенко О. Ю. Особливості початку кримінального провадження та етапів розслідування захоплення представника влади або працівника правоохоронного органу як заручника. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2023. № 1. С. 299–309. doi: 10.33766/2524-0323.101.299-309.
 - [11] Шатрава С. О. Запобігання корупції в діяльності органів Національної поліції як необхідна складова антикорупційної політики держави. *Forum Prava*. 2017. № 5. С. 427–434. doi: 10.5281/zenodo.206140.
 - [12] Шепітько В. Ю., Авдєєва Г. К. Проблеми алгоритмізації слідчої діяльності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 44. С. 46–50. URL: <http://www.apdp.in.ua/v44/09.pdf>.
 - [13] Шевчук В. М. Концептуальні основи формування окремих криміналістичних методик (проблеми визначення поняття та ознак). *Актуальні проблеми держави і права*. 2020. № 86. С. 246–258. doi: 10.32837/apdp.v0i86.2452.
 - [14] Шевчук В. М. Формування та реалізація криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 450–455. doi: 10.32782/2524-0374/2022-6/101.
 - [15] Статистичні дані щодо кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень, обвинувальних актів, переданих до суду у відповідних провадженнях, та інших результатів досудового розслідування. URL: <https://dap.nazk.gov.ua/kpi/info/1/>
 - [16] Таркан О. М. Ситуаційний підхід у методиці розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою органу поліції. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 312–317. doi: 10.32849/2663-5313/2020.3.52.
 - [17] Тіщенко В. В. Виникнення, розвиток і сучасний стан криміналістичної методики розслідування. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2017. Т. 19. С. 361–381.
 - [18] Тіщенко В. В., Барцицька А. А. Теоретичні засади формування технологічного підходу в криміналістиці : монографія. Одеса : Фенікс, 2012. 198 с.
-

Current Issues of Forming a Forensic Methodology for Investigating Corruption-Related Criminal Offenses Committed by Law Enforcement Officers

DROZD Vitalii

PhD in Law, Researcher of the Research Laboratory on Problems of Prevention of Criminal Offenses of the Faculty No. 3 of the Donetsk State University of Internal Affairs Kropyvnytskyi, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3872-8879>

Abstract. The formation of a forensic methodology for investigating corruption-related criminal offenses committed by law enforcement officers is an urgent and in-demand task both from the point of view of the requirements of a global democratic society and the formation of a national legal state. Currently, a comprehensive study of the formation of a forensic methodology for investigating corruption-related criminal offenses committed by law enforcement officers has not been carried out in domestic scientific literature. Accordingly, the issue requires urgent research, taking into account the conditions significantly adjusted by martial law and fundamental changes in legislation and the expansion of law enforcement practice. It has been established that the theoretical, methodological, legal, and praxeological foundations of the forensic methodology for investigating corruption-related criminal offenses committed by law enforcement officers are interconnected. The developed forensic methodology should be based on the following provisions: 1) the basis for the creation of this methodology is various types of criminal offenses from different sections of the Criminal Code of Ukraine, united by the concept of "corruption criminal offenses"; 2) the subject of forensic methodology is the regularities of not all illegal activity, but only that part of it that is associated with the commission of corruption criminal offenses by an employee of a law enforcement agency, with a specific mechanism for implementing criminal activity; 3) individual signs of corruption criminal offenses are closely interconnected in the process of proving, which determines the specifics of putting forward and verifying versions, planning an investigation, conducting individual investigative (detective) actions, operational-detective measures, etc. Taking into account the praxeological approach, the structure of the forensic methodology for investigating corruption criminal offenses committed by law enforcement officers is proposed.

Keywords: corruption; criminal proceedings; forensic characteristics; forensic recommendations; practical workers; law enforcement agency.